

մար , մեծանում — դետի փոխում եւ ամբողջ երկրի մէջ կանգնում իր
թաղաւորութիւնը :

Թումբ կամ ամբարտակ փոխանակ կասեցնելու նրան , աւելի կա-
տաղեցնում է , աւելի ոյժ տալիս : Եւ նա քայլում է միշտ , ո՛չ միայն
պալատներէի գլխով , այլ եւ մանում-սպրդում է ամէն մի պարտէզ , ամէն
ծառաստան եւ իր ջրերի տակ թաղում ամէն՝ ի՛նչ որ արքայական է ,
կամ իշխանական . . .

Թիֆլիզ . 1903.

Վ. ՓԱՓԱՋԵԱՆ

ՀԵՏԱՔՐՔՐԱԿԱՆ ԿԱԼՈՒԱԾԱԳԻՐ ՄԸ(1)

Սէպտեմբր թահրիի քիթապը մէր՛ի ու տըր քի .

Մէտինէի Լէֆոջա զազասը ճիւղարնտա , Կիրնէտէ վազի , Կէօք
մանասթըր տէմէքլէ մա՛րուֆ մէնպա՛ը չէյաթինն օլան էրմէնիլէրին քի-
նիսէի նիքպէթէնիսէլէրի իշիւն Մէսրոֆ նամ էրմէնի իլէ Գասպար վէլէ-
տի Եա՛ռւպ , Տէֆան վէլէտի Մուրաս , վէ Աւետիք վէլէտի Պաշատուր վէ
սայիր էրմէնիլէր թայիֆէլէրի , տիվանը ալիշանը վաճիպ իւթթազիմէ
միւրաճաթ իաուպ՝ հազրէթի բէսուլի էքրէմ , սալլ Ալլահու ալէյհի
ուէսսէլէմ , վէ ճիհարհարը կիւզին , վէ ասհապը քիրամ , բըսուան Ալ-
լահու ալէյիւմ էճմէ՛ին , զէմանը սասաթթլէրինաէ օլան ահանամէլէրին
իպրազ վէ երնէ թէճաթի իաուպ , վէ ճէզիրէի մէզպուրէտէ պիլ ֆիրի
վալիի վիլայէթ վէ համիի բի՛յէթ օլան իզզէթլի վէ սասաթթլի Ալի
փաշա , Կէսսէր Ալլահու լէհու թէյալա մին էլ խէյրաթլը մայէշա , հազ-
րէթլէրի թարաֆը փիւրչէրէֆլէրինաէ մուճիպլինճէ պույրուլտի շէրիֆ ,
վէ գըզլէի շէր՛աէն դատըի էսպագ զէմաննտա թէմէսիւ քէլլի օլմազա
ֆէթհ ու գըրաթթ օլունուպ , վէ պիլ ճիւմլէ մէֆուսուստա էրմէնի թա-
յիֆէսինին մահէլլի մէրսումէտէ մէնպա՛ը չէյաթինն օլան մա՛պլտի նա-
միւպարէքլէրինաէ այինի պաթլլէ վէ էրքեանը աթլլի ի պրէ լճրա , վէ
թարիդի զէլալթէ քէնտիլէրին իլդա էթմէյէ մուզլիլ վէ միւֆտա վէ
մուպթիլլի մէրսուտ օլան փափասպար վէ բահիպլէր քինիսէի մէրդումէ
իշինաէ այինլէրին իճրա իտուպ , մատամա քի թաշրատա խիլաֆը ահա-
նամէ վէ իւսուուպը սապըդը թէճալուզ էթմէյլէյէր՝ Լֆրատը աֆէրիտէ-
տէն պիր ֆէրա տախլ ու թէարրուզ էթմէյէ տէյու պույրուլմապլա՝
թէքրար միւճէտաէտէն գըզլէի շէր՛աէն տախլ Կէալէրինաէ օլան ահա-
նամէ վէ պույրուլտի շէրիֆ մուճիպլինճէ մատամ քի քինիսէի նիքպլթ-

(1) Այս չափ հետաքրքրական կալուածագիրք (նեօջեֆ) կը վերա-
բերի Կիպրոսի Ա. Մակարի վանքին , ոսկից օրինակելով գրկած է մեզ
Բակուրան , թարգմանու թեամբ հանդերձ :

էնիսէլէրինաէ ալինի պաթըլէլէրին իճրա խոռալ թաշրատա խիւաֆը շէր՝ վէլգասուռն առապտան խարիճ վա՛ղարը սատըր օլմայա՛, էյէր նիւվվապ վէ էյէր ասքէրի թայիֆէսի, վէ սայիր էֆրատը աֆէրիտէտէն պիր ֆէրա րէնճիտէ վէ րէմիտէ վէ պի վէճէի մուարազատան մէն՝ օլունմապ իչիւն՝ գըպլի շէր՝ տէն իշպու վասըգայը էնիգա էլ ալամահու վէլ հագիգա պէր սէպիլի թէմէսսիւք քէթպ օլունուպ՝ պիթթալապ եէսլէրինէ վաղ՝ օլունա տը : Թահրիրէն ֆի էվասըթը Շա՛պան էլ մուազլամ լի սէնէթի իհտա վէ սէպ՛ին վէ էլֆ :

(Թարգմանութիւն)

Պատճառ գրութեան յարգելի գրոյս այս է որ .

Նիկոսիա քաղաքի գաւառին մօտը , Գիրենիոյ (գաւառակին) մէջ , Կապոյտ վանք անուանով ծանօթ , սատանաներու աղբււր եղող , Հայոց Ճախորդաբեր եկեղեցւոյն համար , Մեսրոպ անուն հայը եւ Գասպար որդի Յակոբի եւ Ստեփան սրգի Մուրատի եւ Աւետիք որդի Ուշաառուրի եւ ուրիշ հայազգիներ , մեծաշուք եւ արժանամեծար ասեանին գիմելով՝ ներկայացուցին եւ նորոգել տուին այն դաշնագիրը որ արուած է ամեւնապատուական Առաքեալին — Աստուծոյ գթութիւնն ու խաղաղութիւնը վրան ըլլայ — եւ ընտրեալ չորս ընկերներուն եւ մեծ հետեւողներուն — Աստուծոյ հաճութիւնը ամենուն վրայ ըլլայ — օրհնեալ ժամանակին : Եւ յիշեալ կողմոյն մէջ այժմ նահանգին կուսակալ եւ հպատակաց պաշապան եղող բարձրապատիւ եւ վսեմաշուք Ալի փաշայի մեծափառութեան կողմէ — Աստուած յաջողութիւն տայ իրեն ուզած բարեգործութիւններուն մէջ — Ըստ այնմ նուիրական հրամանագիր , եւ Օրէնքի կողմէն՝ նախկին դատաւորին օրով մուրհակ ունենալովն՝ անիկա բացուեցաւ եւ կարգացուեցաւ եւ (սեփնուեցաւ որ) ամբողջ բովանդակութեանը մէջ հրամայուած է որ Հայոց աղգին յիշեալ սեղը , սատանաներու աղբււր եղող , օրհնութիւնէ զուրկ աղօթարանին մէջ իրենց սնտաի ծէսին եւ հինցած կանոնին համեմատ գործեն , եւ գիրենք նուաստութեան ճանապարհը ձգող , մոլորեցուցիչ , ապականիչ , եղծուցիչ եւ խորշիլ քահանաները եւ կրօնաւորները յիշեալ եկեղեցւոյն մէջ իրենց ծէսը կատարեն , եւ քանի որ դուրսը հակառակ դաշնագրոյն (չը վարուին) եւ նախկին կերպերէն չը խոսորին՝ ոչ ոյ իրենց միջամտութիւն եւ հակառակութիւն չ'ընէ : Ուստի դարձեալ , վերստին , Օրէնքի կողմէն ալ , ձեռքերուն դռնուած դաշնագրին եւ նուիրական հրամանագրին համեմատ , ցորհնափ որ իրենց սնտաի ծէսը իրենց ձախորդաբեր եկեղեցւոյն մէջ կատարեն՝ եւ դուրսը օրէնքի հակառակ եւ կանոնի պատահութեանէ հետի ընթացքնին չը յայտնուի թէ՛ դատաւորաց եւ թէ՛ ղինուորաց դասակարգէն եւ ուրիշներէ ո՛չ ոք վնաս , երկիւղ եւ առանց պատճառի հակառակութիւն չը կարենան ընել : Ասոր համար Օրէնքի կողմէն այս ղեղեցիկ եւ ճշմարտութեան վրայ հիմնեալ վկայագիրը իբրեւ մուրհակ գրուելով՝ իրենց խնդրելովը ձեռքերնին արուեցաւ :

Գրուեցաւ փառաւոր Շապանի կիսուն , 1071 թուականին (1660) :

Թարգմանեց՝ ԲԱԿՈՒՐԱՆ